

SZAKOSZTÁLYI ÉRTESÍTŐ.

Szakosztályunk f. év január hó 23-án tartá meg zárulását, mely a tagok élénk részvéte mellett folyt le.

A zárulást dr. Felméri Lajos szakosztályi elnök egy pár szóval megnyitván, felhívta titkárt, hogy a szakosztály választmányának évi jelentését olvassa föl.

Dr. Schilling Lajos titkár felolvasta a választmány következő jelentését:

Tisztelt Közgyűlés!

Szakosztályunk a lefolyt évben is az előbbiekhöz méltóan folytatta azt a munkát, melyet kezdetben maga elé célul tűzött volt ki. Életének mintegy tükörképe Kiadványainkban van letéve. E kép a szemlélőnek a jó családi életet juttatja eszébe, melyben úgy az öregebb, mint az ifjabb nemzedék, összetartva a közös érdekek által, a kölcsönös vonzalom melegítő tűzhelyénél együttesen teljesítik kötelességeiket. Kiadványainkban is jól megférnek egymás mellett a magyar tudományosság tiszteletre méltó ősz képviselőinek, kiforrt és tekintélyes szaktudósoknak és a tudományos pálya ifjú bajnokainak nevei. S fényt adjanak ezek egymásnak, vagy illet egymástól kölcsönözzenek, viselői egyúttal mindig a kis köztársaság érdekeit szolgálják.

S ha már a kis kör határain kívül emeljük tekintetünket, ha nem akarunk nagybangúak lenni, csillogó eredményekről nem számolhatunk be. A haladás kétségtelen, de nem mondhatjuk, hogy tagjaink szaporodtak; hogy nagy arányokban kelt szakosztályunk mind szélesebb és szélesebb körben figyelmet. De hát ezt egyesületünk természete hozza magával. Szakosztályunk célja a tudományos munka s a dolgok természetes rendje szerint a tudományok művelői és figyelemmel kísérői kis körre szoktak szorúlni s másfelől tudományos testületek hatása kevés alkalmat nyújt arra, hogy évi jelentések „beszélő” számokkal mutassák ki. A felületesen szemlélő, főkép, ha a közéletünkben mai

napság mindenfelé lábrakapó zajcsinálás hatása alatt ítélt, bizonyára nem fogja nekünk adni a pálmát. De, mint minden dolog megítélésénél, úgy itt is tekintetbe veendő a viszonyok s ezeket szem előtt tartva, a méltányos bíró el fogja ismerni, hogy megtettük a lehető.

A rendelkezésünkre bocsátott anyagi erővel aligha bírna valaki nagyobb mennyiségűt és értékesebbet előállítani, mint a minők kiadványaink. Pedig nekünk az egylet céljánál fogva nem csak a bevégzett jóra, hanem a hazarészünk tudományossága tekintetében hasznosra is kell törekednünk. Nekünk támogatni és fejleszteni is kell. S e részben sem ismertük félre feladatunkat, mert kiadványainkban az olvasó egyaránt találkozik első rangú írókkal és fejlődő erőkkal.

Muzeumunk azon osztálya működésének mérlegelésénél nem tévesztendő szem elől, hogy könnyen megközelíthető tért nyit a körébe eső tudományok művelőinek, még azoknak is, kiknek tárgya nehezen vagy éppen nem önthető a nagyobb közönség előtt tetszetős alakba. Sajtó-viszonyaink közt ez nem csekély szolgálat. Éppen nem akarjuk kevésre becsülni azt a jótékony hatást, melyet a tudományos ismereteknek népszerű és kellemes alakban való terjesztése a közművelődésre gyakorol, de valljuk be egyfelől, hogy ennek az iránynak is van örvénye, mely könnyen a felületesség veszélyébe sodorhat s másfelől kétségtelen, hogy némely tudománynak egésze, másoknak legtöbb fejezete nem alkalmas arra, hogy a nagyobb közönség érdeklődését kihívó alakba öntessék, s éppen ama tudományok azok, melyek termékeny kihatással vannak hol az életre, hol más tudományok elősegítésére, eme fejezetek azok, melyekből a népszerűbb szakok életnedvüket veszik. Mert a tudományos élet és tevékenység hasonlít az olyan kerthez, melyben a sétáló gondosan, jó izléssel beültetett részekben gyönyörködhetik, de a melyben vannak olyan részletek is, melyek kívül a közönség látó körén, arra szolgálnak, hogy a kertész itt részint azokat a növényeket állítsa elő, melyek hivatva vannak egykor a díszkert pompáját emelni, részint azokat természetse, melyekben a szem nem gyönyörködik, de a melyek nélkül nem is gyönyörködhetnék, nélkülözhetetlenek lévén azok a civilisált élet fenntartására. És tovább menve, hányan vannak, a kik teljesen ismerik tudományuknak egész körét, sőt tágítani is bírják, de hijjával vannak a szép előadás tehetségének.

S az ilyenek ezért hallgassanak? Hiszen az ők munkájuk nélkül légszer létre sem jöhetnének ama szebb köntösű rokonaik.

Az utóbbiaknak sorsuk is fényesebb, kevesebb küzdelemmel jár, a közönség pártolja, felkarolja őket. Annál nagyobb szükségük van amazoknak olyan pártfogókra, kik hazánkban elég ritkaságkép, áldozni bírnak érettük anyagi haszon reménye nélkül is. Muzeumunk ezt teszi, midőn tudományos munkákat belbecsük értéke szerint felveszen kiadványai közé s midőn ezt teszi, igényt tarthat mindazok becsülésére, kik hazai tudományosságunk sikereit ohajtják.

Mint jelezve volt, a tagok létszáma tekintetében kevés változás történt. A szakosztály helybeli tagjai közül 2 muzeumi taggá lett s mint ilyen sorakozott, 1 pedig eltávozván a városról, végleg megvált egyletünktől. Helybeli taggá az év folyamában megválasztott egy, a muzeumi tagok közül szakosztályunkba lépett szintén egy. Nem helybeli tagjaink közül kilépett kettő, egy pedig helybeli taggá lett. Ennél fogva a létszám következő volt:

a muzeumi tagok közül	21.
helybeli tag	24.
nem helybeli tag	37.
Összesen:	82.

Szakosztályi ülést a lefolyt év februárján kezdve, eltekintve a nyári szünetről, minden hónapban tartottunk s így összesen kilenczet. Ezek az üléseken, ide számítva a mult zárulésen tartott felolvasást, 10 tag olvasott fel vagy mutatott be 13 művet, melyek közül 1 neveléstani, 2 aesthetikai, 4 nyelvészeti, 3 történelmi, 2 irodalom-történelmi volt és egy életrajz. E művek közül tizenegyet szerzőik kiadásra ajánlván fel, a választmány bírálata alapján kinyomatott hét; kettő sajtó alatt van; egy elfogadtatott ugyan, de kiadása későbbre halasztatott, egy még nem került tárgyalás alá. Utolsó évi kiadványainkba foglaltatott egy értekezés, melyet szerzője az 1885-ik év folyamában olvasott fel és átdolgozva a lefolyt évben adott be.

Kiadványaink III. kötetének negyedik füzete pár nap alatt szétküldhető lesz s ezzel a tagoknak az ígért 20 iv helyett 22 iv nyomtatvánnyal szolgálunk.

Kiadványainkból szétküldetett helyben és az ország különböző részeibe:

Tagoknak ,	82 példány.
Előfizetőknek	4 „
Muz.-egyl. tagoknak, kik ugyan nem tagjai a szakosztálynak, de az alapszabályok értelmében igényt tartanak kiadványainkra	47 „
Helybeli lapoknak és intézeteknek	6 tiszt. péld.
Budapesti lapoknak és kitünőségeknek	25 „ „
Társulatoknak	4 csere „
Összesen :	<u>168 példány.</u>

Kebli zárt ülésünk kettő volt, tagválasztás végett.

A választmány 5 ülésen intézte a folyó ügyeket. Különösebb említést az a határozata érdemel, melyet az Altenberger-codex elárúsítása ügyében hozott. Tudva van, hogy e kiadvány Stein János helybeli könyvárusnak adatott bizományba. Eddigél azonban nem kelt el több, mint 36 példány. E kedvezőtlen eredmény következtében a választmány múlt évi decz. 20-dikán tartott ülésében elhatározta, hogy a megmaradt példányok a lehető legkedvezőbb feltételek mellett ajánltassanak fel megvételre néhány budapesti, bécsi és külföldi könyvárusnak. Ez iránt a megkeresések részben szét is küldettek.

A szakosztály pénzügyeit az eddigi szokás szerint az elnök kezelte. Általa a választmány elé terjesztett és minden tételében helyesnek talált számadás részletes adatait főbb tételekben összegezve az 1886-ik évi jan. 10-kétől 1887 jan. 14-ig következő bevételeink és kiadásaink voltak :

I. Bevétel.

1. Pénztári maradvány a múlt évről	82 frt 17 kr.
2. A Múzeum-Egylettől az 1886-iki átalány	1000 frt — kr.
3. Tagsági és előfizetési díjakból	107 frt — kr.
4. Altenberg-codex elárúsításából	81 frt 58 kr.
5. Füzet eladásából könyvárus útján	— frt 67 kr.
6. Intercalaris kamatok	10 frt 05 kr.
Összesen :	<u>1281 frt 47 kr.</u>

II. Kiadás.

1. A „Kiadványok“ II. k. 4. f. és a III. köt. 1, 2 és 3 füzeteinek nyomdai költsége	505 frt 40 kr.
2. Ugyanazok írói tiszteletdíja	510 frt 25 kr.
Átvitel :	<u>1015 frt 65 kr.</u>

	Áthozatal:	1015 frt 65 kr.
3. Irodai költség		9 frt 71 kr.
4. Postai költség		7 frt 56 kr.
5. Szolga díjazása		20 frt — kr.
	Összesen:	<u>1052 frt 92 kr.</u>

III. Pénztári maradvány 228 frt 55 kr.

Kolozsvárt, 1887 jan. 10.

Dr. Schilling Lajos
szakoszt. titkár.

A pénztári számadások és a választmány által 1887-re egybeállított költségvetés megvizsgálására Fazakas József és Dr. Török István bizottságul kiküldetvén

Dr. Hegedüs István felolvassa a következő indokolással kísért indítványát az iránt, hogy „Kiadványaink“ egy a Muzeum-egylet támogatása mellett megindítandó havi folyóirattá alakíttassanak át:

INDÍTVÁNY

egy megindítandó folyóirat érdekében.

Nem habozás nélkül fogtam tollat. Meghiusult kísérletek, mint „szárnyaszegett dalok“ vesznek körül. A Döbrentei-féle Erdélyi Muzeum alapítása óta, az Aglája, Erdélyi Nemzeti Társalkodó, Remény, a második Erdélyi Muzeum szerkesztői, írói, mint a mult borongó árnyai lebegnek körül. Legujabb kísérlet a Figyelő és az Élet és Irodalom emléke még közvetlenebb közelbe jelen meg, mondhatni homlokom körül borong és ennyi tiltakozó szózat, ennyi csüggesztő emlék, a közönség más irányu izlése vagy általános közönye mellett is vissza nem riadok és szólok.

Szólok, mert nem tudom elviselni a naponta erősebbé váló felszines, tartalmatlan, üres szóözönt, mely az ephemer természetü sajtóban a viszonyok kényszerítő hatalmánál fogva uralkodóvá lesz. Nem tudom elviselni azon szerencsétlen divortium rideg, dermesztő hatását, mely a tudomány és szép irodalom közt létre jött és kivált hazarészünk irodalmában teljes szakításra vezetett. A szép irodalom, mint az elúzott fél, könnyű kötésű viszonyra lépett a politikával, mely mindennapi kenyerévé vált összes olvasó közönségünknek és a vonal alatt kaczerkodik a jó szívü közönséggel, hogy olykor-olykor vessen rá is egy tekintetet, meghódítva a nőket, kik a politikát unalmas egy dolognak tartják.

A tudomány külön háztartást rendezett be, de a mely rideggé, zárkozottá teszi. Nem látogat oda senki. A maga exact vagy abstract világában a tudós kutató, ír és ír . . . egy pár jóakaró kartársán kívül: magának. Hite, hogy a jövőnek dolgozik. Megfigyelései, észleletei, gondolatai becses anyagát alkothatják a tudományos fejlődésnek, láncszemek a tudomány multja és beláthatatlan jövője között; de valljuk meg, úgy ohajtaná e tudós, ha eszmeköréből egy-egy gondolatot közkinccsé tehetne. Hiszen sem a bölcsészet-, sem a természettudomány nem vonhatja ki magát azon egyetemes elv alól, hogy:

homo sum: nihil humani a me alienum puto.

Nem esetlegesen, idézet kedvéért hozom föl Terentius e szép gondolatát, de azon legbensőbb meggyőződéséből, hogy nem csak a költészet, hanem a tudomány is humaniora körébe tartozik, azaz: alá van vetve a humanitás parancsoló hatalmának: egyetemes igazságok oltárán áldoz és minél messzibb körbe terjeszti el kutatásainak végeredményét, minél érthetőbb alakban fejezi ki eszméit: annál áldásosabb hatása. Faust megkísérté a középkor összes tudását egyesítve a végtelent föltalálni és az utat még is csak az életben keresztül volt kénytelen venni. Az első kilépés a világba: az élet üde levegőjét érezteté vele. Megszabadult azon komor szobai légkörtől, melyet a megszokottság által habitussá fejlődött tudós természet anynyiszor viszen maga körül.

Sedet post equitem atra cura. A francia és angol nemzeteknek tudományos szellemét senki kérdésbe nem vonhatja, de azt is kénytelen bárki elismerni, hogy e nemzetek értik és tudják a tudomány-közlés titkát.

Göthe hires mondása:

Werke des Geistes sind nicht für den Pöbel da

A mai korban az általános tankötelezettség demokratikus elve kimondása után: megszorítással igaz. **Pöbel** volt és lesz mindig; de a kasztszerű zárfal, mely a tudós és nép közt vonatik: összeomlott és a kik e fal elválasztó erejében meghisznek: e falat képzelgéseik köveiből építgetik újra.

Paul Janet „Lélektan Racine tragédiái“-ban czim alatt irt értekezésében (Megjelent a Rev. de Deux Mondes 1875 év folyamában) nevezetes igazságot mond ki. Szavai ezek: „Igen sokszor vittük a bölcsészetre nézve annak szükségét, hogy a tudományokkal

összeköttetésben legyen, mintsem ne legyen szabad eszébe juttatni, ha talán hajlandó volna elfeledni, hogy rokonságban van a többi Muzsákkal.⁴

A Muzsák közötti eme rokonság, melyet a francia *parente* oly jellemző módon, mintegy a szó genetikai jelelésével fejez ki, a *cognatio*; a mint Cicero is kiemeli, megkívánja, hogy a tudomány és irodalom; az irodalom és élet érintkezése minél behatóbb, minél termékenyebb legyen. A természettudományok óriás halommá emelkedtek: mert az életet közvetlenül áthatják, fölfedezéseik, kutatásaik gyakorlati vívmányaival a közfigyelmet fölhívják, az *érdekekkel* egybefüggő érdeklődést felkeltik.

Aristoteles a tudást, mely a hasznot keresi, nem tartja a tudomány nemes címére érdemesnek. E tekintetben távolról sincs gondolatomban ellentétes álláspontra helyezkednem, hisz egész multam, tanulmányom, törekvésem, foglalkozásom, mondhatni szellemi temperamentumom tiltakoznának az ellen, hogy a tudomány értékét utilitarius szempont szerint értékeljem, mérlegeljem. Csak frappant példát akartam felhozni a Bacon-féle: a tudomány hatalom alkalmazására honunkban.

Nem gondolom, hogy bölcsészet, nyelv és történelem elvont világa: a mult ködbe vesző mezeje és a szellem láthatatlan sphaerái: bírnának az életre, a gyakorlati világra valaha oly vonzó erővel, mint a természeti erőket kényelmünk, vagyonosodásunk érdekében leigázó természet-tudomány.

De azt sem kell elfeledni, hogy ma is, mint ezred évek előtt: az emberi szellemnek nem csak földi, nem csak materialis, de szellemi vágyai is voltak. Nem kell elfeledni, hogy a szívnek és kedélynek megvannak igényei. Nem kell elfeledni, hogy a népeket ideális nagy aspiratiók mozgatják, szenvedélyeiket izzó lánggra élesztik. Nem kell elfeledni, hogy a nemzeti lét a mult emlékeiből táplálkozik és a történelem mindannyiszor új meg új alakban támad föl, valahányszor a jelen törekvései, érdekei keresik a multban *panaszaitkat*. Csak a francia irodalom történetének irodalmi phasisaira emlékeztetek: a napi kérdésekhez képest mint idézték föl a nagy napok emlékeit, hogy ezek melegítsenek, lelkesítsenek.

Ez emlékek élnek: de életök nem csak a szivekben, a hagyó-

mányokban gyökerezik, hanem a *tudomány* buvárlataiból újabb meg újabb táperőt merítenek.

Ugyde, a napi kérdéseket a pillanatnyi föllobbanások, öröklött fölfogások, pártérdekek, személyes rokon- és ellenszenvek, izgalmak közt tárgyaló napilapok: birnak-e azzal a nyugalommal, mely a valódi író éltető szüksége:

O tium scribenti,

mondaná Ovidius. A politika ép azért kelt általános érdeket, mert a tudományt közkenyérre teszi; mert vitat, tanít, eszmét terjeszt, lelkesít.

Ha a tudós jól kiérdemelt büszke öntudattal: a napi sajtó termékeinek értékét kevésre becsüli: lehetetlen, hogy elfogódás nélkül ne gondoljon azon tényre, hogy mégis mozgatja a világot, sőt még a tudós votumát is provokálja. Tagadhatatlan tény, hogy egy sajtó működése nagyobbára a felszines, lázas sietségre valló, sőt a pártérdekek pillanatnyi áramlatainak van alávetve; de azért ki mondhatatlan értéket képvisel: demokracziánknek legpregnansabb biztosítéka, symboluma. Az *igazság* egyetemes jellegét hirdeti mindennap. A nemzeti aspiratiokat napról-napra táplálja, a mult emlékeit idézi föl. A „frázis“, a „köznapi mondás“ a szakertő mosolyát idézi elő... de e frazisok, e köznapi mondások észrevétlenül körül-fonnak. Hogy a sajtó ereje, hatalma a nyéglék, az irodalmi kalandorok egész legioját hozza magasba, hogy a Vörösmarty egyik epigrammjába oly találóan hirzabálók-nak nevezett existentiáknak ad létezést a napi sajtó, hogy az üres fecsegés könnyü munkája a névre sovárgó tartalmatlan egyéneknek nagyon kedves, hogy ehez a czim- és rangkórság mindennemü betegsége fokozná irodalmi életünk Walpurgéjjelének sikitó lármáját: azt kétségbe vonni nem lehet. Ámde ily áramlattal szemben hatástalan az erkölcsi prédikáció; még kevesebb sikerre vezet a tudomány fenséges magaslataira menekvők elszigetelt zárkozottsága.

A szakadás, a tátongó mélység csak annál nagyobb és e szakadás meddő hatása a nemzeti életre aunál érezhetőbb. Arany János már 1863-ban felszólalt a könnyü írásu írók eljárása ellen. Az írói morál érdekében emeli föl szavát a Koszoru-ban azon áramlat ellen, hogy egyre többen scregelnek az irkáló életmódhoz, a szellem dicsőséges versenyét iparüzletté alacsonyítják, hol a tehetség nélküli, de ügyes, nyegle jobb geschäfteket csinál s ez által olykor nagyobb hirre vergődik, mint a ki valóban megérdemelné.

De az irói moral megkivánná a komolyabb, nemesebb irány védelmét, nyilvános terjesztését. És ekkor már az eszme hirdetés egyetemese elvének kell hódolnunk, mely egyszerű nyelvet, érthető kifejezést kíván. A „népszerű“ szót félttem leírni; mert ominosus félreértésre ad alkalmat, a profanum vulgust kerülő tudósnál és a komoly kutatásra képtelen nagy közönségnél. Két éve mult, hogy egy vállalat: *Élet és Irodalom* czim alatt kísérletet tón arra, hogy ha lehetne az élet mélyebb kérdéseit tárgyalni, a tudomány vivmányait az életre való hatásukban megvilágítani, a művészet és irodalom napi áramlataival szemben az aesthesis álláspontjára helyezkedve a kritika mértékét alkalmazni. E vállalat szerény munkásai közt működtem magam is és ez alkalommal a Kőlcsey és Szemere *Élet és Litteraturáját* beható figyelemmel olvastam, s mily eredményre jutottam ép a szerkesztés sokoldalú munkássága közepette? Még jobban meggyőződtem, hogy az élet rohamos áramával szemben, az irodalom nyugodt s háborítatlan magaslatáról biába volt a küzdelem. Mit tud arról a nagy közönség, hogy az igazság Sinai hegyén minő kinyilatkoztatásokat vettek a beavatottak, ha a törvény-táblákat le nem hozzuk a magaslatról egy nemzet morális életének irányzatára, fejlesztésére. De azért a magas eredetű eszme nem veszíthet fenségéből, nem tehető köznapi fecsegés tárgyává.

Régen nem olvastam oly tartalmas cikket, melyet Mezei Ernő az *Egyetértés* 1886 november 7-iki számának tárcza rovatában írt e czim alatt: *Lyraini költészetünk és közönségünk*. E cikk sorsa az volt, mi a napi sajtó akárhány magvas és komoly irányu közleményének. Saturnus megette saját gyermekeit. A fogyasztó közönség mohó étvágygyal elnyelte, de nyom nélkül tűnt el. Vártam a lapokban a viszhangot. Nem találtam. Pedig e cikkben a *Vajda János* költeményei terjesztése érdekében kifejtett nagyobb szabású mozgalomnak aránylag gyarló eredményét (összesen 500 példányt) lehetett elhelyezni a legkiválóbb irói erőkhathatós lelkesítése, buzdítása mellett is, oly világitásba helyezi a cikk gondolkodó és mélyreható írója, mely ugyancsak érdemes lett volna a figyelemre. Kimutatja az ephemer irodalom tultengő fejlődését; kimutatja a közönség kétségbeejtő közönyét minden tartalmasabb, mélyebb olvasmány iránt; kimutatja bizony meglehetősen őszinteséggel és erős színezéssel, hogy éppen nem vigasztaló tünete ez társadalmi és irodalmi fejlődé-

sünknek. Teljesen magamévá teszem Gyulai Pálnak, mint a Kisfaludy Társaság elnökének, e társulat egyik közgyűlésén mondott, megnyitó beszédében tett nyilatkozatával szemben elfoglalt álláspontját. Gyulai Pál mondta ki a nagy szót, hogy a „mindig növekvő érzéketlenség szépirodalmunk iránt a nemzet kulturai előhaladásának bizonyos törekvések nagyobb méltatásából származik.“ A Macaulay-féle fölfogás, mely szerint a tudás arányában a képzelem világa összeszorul és veszi varázsát (mint Milton-ról írott szép tanulmányában állítja), ép egy szépirodalmi társaság élén álló kiváló és méltán közbecsülést érdemelt férfi ajkairól lesujtó hatással lehet a szépirodalom művelőire és kedvelőire egyaránt. Az angol társadalom vetekedve veszi „udvar“-ral körül Gennysont és Swinburne-öt, a német nemzet újjáteremtő geniusai a tudományos élet teljes virágzása korában Goethe és Schiller valának, a francia nemzet Hugo Viktor merész gondolatait politikai aspirációk kijelentésének tekinté; nálunk Vörösmarty hatása még mellékholdja Garay alakjában is mély és általános volt. Petőfy megrázó forradalmi hatása előbb a szivekben folyt le és azután az élet szinpadán követelt helyet; Arany és Tompa elszongiták, de annál mélyebbé tevék a nemzeti bánatot, fölruházták a passiv ellentállást a költészet minden varázsával, óvták a nemzeti jellemerőt és nem engedék, hogy tömör egységét megbomlaszsa sem csábitás, sem léhaság: és ma közkeletű valóságként lehet kimondani, hogy a lyra elveszté hatását. Valóságként de nem igazságként. Elveszté, mert a nemesebb aspiratio egész köre szorult össze. A lyra nem a képzelem légköre: de a benső ember, a valódi nemzeti éltető levegője, melyben viharok vannak, valóságos viharok; napfény ragyog, igazi éltető meleggel: nem pedig a lámpa fényénél létre kelt alakok lebegnek

velut aegri somnia.

Mióta Petőfy és társai a szobai költészet levegőjét a szabad természet levegőjével úzték ki: a költészetnek egyetemes, benső, igaz hatással kell birnia. És ezt lehet elmondani még fokozottabb mérvben a szép prózáról, a szónoklatról és hitem, meggyőződésem szerint, ezt lehet elmondani a bölcsészeti tudományok irodalmáról is. Tudom én: mi különbség van a szakértelem és a nagy közönség értelmi fölfogása közt: tiszteletben tartja ezt mindenki, ki a tudományyal mé-

lyekben foglalkozik. De valamint a Polykletos Kanon-ját a ránk maradt szobrászati emlékek szerkezeti arányából érti meg az archeolog és e szakértelmének útja, módszere nem tartozik a nagy közönségre: a Doryphoros-t élvezheti mindenki, ki egy küzdő férfi alakját valaha szemlélte vagy a kinek szemlélete körébe vonható egy harczoló hős állása, mozdulata, néma testbeszéde. A tudomány alapgyűjtése, ez adatok összerakása, műszerkesztő fölhasználása soha, de soha sem fognak a nagy közönség dolga lenni, de a tudós által teljes tisztaságra hozott igazságok éltető szava, teremtő igéje hatni van hivatva a velők oszlásáig. És ismerjük el, hogy már csak a hétköznap hatása kivetkőzteti ez igazságokat a maguk mélyebb jelentőségéből. Visszatérve Mezei cikkére, lehetetlen nem idéznem ép a fentebbiek megerősítésére, következő szavait:

„Ah, van valami egészen más, mi a mi uralkodó társadalmi rétegeink szellemét színültig betölti. Mérhetetlen, határtalan universalis fecsegés. Talán soha sehol a nyelvvel és irattal, azokkal a fenséges eszközökkel, melyekben a halhatatlan emberi szellem láthatóvá és érzékithetővé válik, oly szertelen visszaélést nem üztek. Miként tör elő mindenfelől az üres, haszontalan fecsegésnek tenger áradata, mélyen elmerítve a gazdag mezőket, hol a gondolatnak viruló vetései állottak, zavaros hullámaival feltörve az egekig, honnét természetfeletti sejtelmeink világa sugárzik le reánk.“

Folytathatnám az idézeteket e jeles felszólalásból, de nem teszem, mert a keserűség ízét hagyná szerény indítványom e megokolásán, holott nekem a reménység a kenyerem, nekem a hit a táplálékom, a munka és küzdelem az éltető levegőm. Nem akarom magamra vonni Mezei Ernő panaszát, melylyel a fiatal írók ellen kifakad, hogy t. i. „a mi fiatal íróink nagyon hamar lemondanak róla, hogy ujitó erejüket, eredeti lényüket az irodalom kedvelő közönség támogatásával tudnák érvényesíteni.“ Ez irodalom-kedvelő közönség izlését fejleszteni kell. *Crescit eundo*: az irodalom kedvelés, ha az irodalom a maga igazi hivatását teljesíti. Ha a mától holnapig felverődő közvélemény hangja marad, akkor mi természetesebb, mint hogy veszti tekintélyét és a mindennapi herce-hurcza zürzavaros visszhangjává lesz. Irónak lenni nagy és nemes feladat, de előfeltétele, hogy a gondolatot szolgálja. A gondolatot a maga isteni erejében, csodás jelentésében.

A napi sajtó megteszi a magáét, sőt lehetetlen a rokonszenv és részvét érzése nélkül néznünk e fáradhatatlan munkásokat, kik minden nap megadják a Horatius Százfejű szörnyetegének, a változékony közönségnek az áldozatot, mintha életerejüket cseppenként áldoznák oda napról-napra, hogy aztán a legtöbb fejfájára felirhassák, a mit Arany János ohajtott siriratul:

F u i t.

Hiszen a lap megjelenésekor született és a lap megjelenése után halt meg a legtöbb gondolat. Girardin mondogatta a maga hirlapírói működéséről:

C h a q u e j o u r a s o n i d é e.

E mindennap születő és mindennap eltemetkező gondolat közvetlen szemlélője volt e sorok írója éveken keresztül. Nem egy sirhantra gondolok, mely ily naponként temetkező írók takar. Ha Vajda panaszkodik, hogy minden cikk, melyet prózában kénytelen megírni, egy-egy költemény *halotti leple*: hány kisebb rangú szellem mondhatja el, hogy nem egy-egy költemény, de egy-egy társadalmi igazság megvillant világa temetkezett el egy hevenyében oda vetett cikkében.

Tudom én a szakember választát: hiszen lelkem mélyében is megcsendül és egy életpályán vezérelhet, hogy a tudomány külön világ: de békés, de nyugodt, de az örök igazság ragyogó csillag-myriádját föltáró szép világ. E világban otthon érzem magam és mégis újra meg újra visszatér emlékezetembe Kantnak rég-rég, de rég olvasott gondolata: A csillagos ég fenségénél fenségesebb a lelkiismeret világa.

A tudomány fényét szomjuhozza minden valódi ember. És egész állami életünket a népnevelésre fektetjük. A nagy közönség nincs kizárva e magányos világból. Csak hogy annak végtelen útján a tudós találja föl megint, de ő kalauz. Sokratest ábrázoló egy szobrász, hogy az égő fáklyát láta megé tartja és ő a sötétben halad előre: a valódi tudománynak ez a hivatása.

A közönségnek világít. Ily világító eszköznek tartom én a napi sajtó java részét. De míg a napi kérdések országútján halad és vezérel a sajtó: a tudomány m a g a s l a t o k r a h á g, hozzáférhetetlen, kiszált mesgyén tör fel; de azért, hogy nyomában útat törjenek. Ez úttörés köznapi munkája a napi sajtóé: az úttörés fenséges, de verej-

tékes küzdelme a tudomány. E két működésnek találkozni kell. A közönség műveltebb részének magvasabb, mélyebb gondolatokat is kell adni.

Pulszky Ferencz egyik szellemes mondása volt, hogy talán egy ország sincsen, a hol az emberek oly hamar megszűnnének tanulni. E szellemes mondás keserü igazságát érzi a tudós, ki kénytelen minden művéhez megnyerni az Akadémia jóváhagyását, sőt érzi a költő, kinek helyzetéről fájdalmas igazsággal mondhatja Mezey: „úgy látszik, mai társadalmunk ideáljának leginkább az felelne meg, ha a poétai rangfokozatokra a hivatalos „Budapesti Közlöny“-ben jelennének meg a kinevezések ő felsége elhatározásából és valami szépművészeti miniszter ellenjegyzésével.“ Holott tudjuk, hiszen emberek vagyunk, hogy minden hatalom kizárólagos természetü. Rég megmondta Machbet, hogy a hatalomban nem lehet osztakozni. Az Akadémia is hatalom. Hatalommá teszi tekintélye, múltja, hivatása és azzá teszi mindazon nagyok emléke, kik létrehozták, virágzásra juttatták. Ugy, de a tudomány úttörője nem mindig képes a kiváltságot elnyerni és mellőztetve hány-szor téved azon veszélyes útra, melyet a „félreértett nagy szellem“-ek útjának lehetne nevezni. Szomorú, fájdalmas sorsa van azoknak, kik a tudomány fáklyáját elkeseredetten oltogatják, mert fent nem ismerik el, alant nem ismerik föl. Nagy, értelmes olvasó közönséget kellene nevelni, mely támogat, pártol. Erőt ad a csüggedőnek, föl-emeli ha elesett. Valljuk meg az igazat, a mi közönségünk kegyelméből az, ki egy politikai párt célzatainak szolgálatába nem lép, ugyancsak röviden jön ki. Példák vannak, de exempla sunt odiosa.

Szaktudósaink egy része a külföld nyelvéhez folyamodik és a magyar szellem kincseit szórja világgá. Emberi szempontból kinek volna kifogása ez ellen? De nemzeti szempontból fájdalmas vereség. Ha művész hazája széles e világ: a tudósé is lehet az; de mind a művész, mind a tudós a nemzeti szellem éltető nedvétől szakad el és akárhányszor az emberi szellem naprendszerében a meteor szomorú dicsőségére szerez jogot.

Németország szétdaraboltságának súlyos politikai hátrányai mellett meg volt az az előnye, melyet a mai irodalom élvez: sokoldalu irodalom fejlett ki a különböző szellemi központban. Az egyetemek nemzeti missiójukat teljesíték és ma a politikai sikerek egész sora köszönhető az ébren tartott nemzeti szellemnek, a közönség morális ne-

velésének, a magvas, tartalmas, tudományos irodalomnak. Ugyanazon Németország ma, hatalma tetőpontján, midőn leszedi az irodalom erkölcsi hatásának érett gyümölcseit, a tudomány-terjesztés útjára lépett és az irigyelt ellenségtől eltanulgatja az érthető, világos stíl hatalmát. Akadémiánk könyvkiadó vállalata fényes bizonyossága mellett, hogy a szakszerű beavatottság teljes megőrzése nem zárja ki az érthető, világos előadást. Renan Ernő, midőn a 40 halhatatlan sorába lépett: nem a szaktudomány apotheosisában kereste dicsőségét, de fenszóval és országúl hirdette, hogy a középkor rengeteg tudása, isteni sejtelméi: azért lőnek eltemetve, mert a középkor elveszté a formaérzékét... Mély szellemi bepillantásra mutat Julián Apostata azon politikai fogása, hogy a keresztyén iskolából a klasszikusokat kitiltá. A forma érzék fejlesztésének eszközeitől akarta őket megfosztani. A mitől nem sikerült megfosztani az Apostatának: attól megfosztá a keresztyéneket az a nagy apostasis, mely szükségessé tette a renaissanceot.

A francia és angol nemzetek beszédes példáit adták annak, hogy miként kell a tudomány legelvontabb régióit a nagy közönség számára is föltárni. Flammarionnak: Az ég csodái cz. művére teljes joggal hivatkozhatom. De a tudomány-terjesztés leghathatósabb eszköze a folyóirat.

Nálunk a folyóiratok az Akadémia pártfogása nélkül gyökeret nem vernek. Az egy „Figyelő“-n, talán a „Jogtudományi Közöny“-ön kívül alig van szaklap, melynek életrevaló képességet nyújtana a közönség pártfogása. Hazarészünk szerencsétlen kísérleteit már e felszólalás bevezető soraiban említém. És mindemez elbátortalanító, leverő jelenségek mellett is: megteszem mégis indítványomat, melyet a fentebbiekben eléggé megokoltnak látok: a Muzeum-Egylet nemeslelkű támogatásának kikérése mellett: változtassuk át kiadványunkat folyóirattá, mely a tudomány és szépirodalom egyesítése által hatna oda, hogy művelt olvasó közönséget teremtené magának, a tudomány, költészet, művészet kérdéseit komoly, beható módon tárgyalná, a szépirodalom legmagvasabb és legértékesebb termékeit nyújtaná, hogy a női közönség is kedvet kapjon az irodalom azon termékei iránt, melyek alkotása gondosabb, lassabb munkát igényel. Hamlet jeles mondása: a kevés dolgu kéz finomabb, kifejez mindent, mit gondolok a megindítandó folyóiratban, a szépirodalmi rész irányára, jelentőségére nézve.

A bölcsészet mindenha a tudományok tudománya volt. A mi Muzzeum-Egyletünk bölcsészet-, nyelv- és történelemtudományi szakosztálya nemes és szép feladatot teljesít, ha a különböző tudomány-ágak találkozására ad alkalmat. Sokat beszélhetnék egyetemünk nemzeti missiójáról, különleges viszonyaink közt kifejtendő áldásos hatásáról, a nélkül, hogy a tudomány egyetemes jellegét egy perczig is kétségbe vonnám.

E tekintetben kiváló figyelmet érdemel Keleti Károly hírneves tudósunk felszólalása, melyet a „Nemzet“ 1886. decz. 28-iki számában tett közzé ily czim alatt: „Köz művelődésünk és a Magyar-Tudományos-Akadémia“. E cikk egyik fejezetét alkotja szerző sajtó alatt álló: „Magyarország közgazdasági és művelődési állapota, a budapesti 1885-diki országos kiállítás szempontjából“ cz. művének.

A többek közt így szól: „Tudományos életünkben, nem mondjuk Akadémiánkéből, hiányzik egy tényező, mely a külföldi, nevezetesen a talán túl is tengő német, de nagy részben a francia, olasz, sőt angol tudományos irodalmat is oly gazdaggá teszi, s ez a tudományos egyetemek tanúrainak irodalmi működése. Ez, igaz, nem tartozik az Akadémia körébe, de visszahat reá.“ Nem idézek tovább cikkéből, mert ennyi gondolatom megvilágítására elég. Keleti azt kívánja, hogy egyes nagyobb közérdekű kérdések felől, milyenek cholera, a villanyosság erőtan kizsákmányolása, a *valuta* kérdései; a tudomány színvonalán álló felolvasásokon kívül, nagyobb viták, kísérletezések hatnának a tudományos élet lendítésére.

Keleti azt kívánja, hogy az Akadémiának is jusson az ilyenmü tudományos működésből valami. Azonban azon kijelentése, hogy ez nem tartozik szorosán az Akadémiára, de visszahat reá: teljes világosságba helyezi ama czélzatot, mely előttem lebeg.

Keleti értekezését akkor olvastam, midőn indítványomat jelen kidolgozott alakjában már be is jelentettem.

Örömmel ragadtam meg az alkalmat, hogy egy oly tekintélyre hivatkozhattam, milyen Keleti-Károly.

A tudomány egyetemes jellegének megőrzése mellett: a tudomány társadalmi terjesztését tartalmazzák Keleti szavai. Ugyancz irányban kíván szólni e szerény felszólalás is és ugyancz irányt szolgálná indítványom elfogadása esetében Muzzeum-Egyletünk bölcsészet-, nyelv-

és történelemtudományi szakosztálya. Sőt többet tenne. Nem maradna a szakszerű működés terén. Kiterjesztené figyelmét a más tudomány-csoport körében felmerült tudományos áramlatokra is.

Hozzátehetem egy másik tiszteletre teljes mértékben méltó tudósunknak, Schwarcz Gyulának nyilatkozatát, a „Pesti Hirlap“ folyó évi január 5-iki számában: „Budapest ma már — így szól — oly magasan áll, hogy a vezetést tőle semmiféle verseay a vidékkel többé el nem fogja ragadhatni. Budapest azonban csak emelkedni fog Európa előtt, ha oly ország fővárosa leend, a melynek vidéki gócpontjai a tudományos munkában is lépést tartó rokon tényezőkül sorakoznak és sorakozhatnak is a vezénylő, fényes, nagy metropolis mellé. (Budapest és a tudomány cz. czikk). Kolozsvár egy ily gócpontul tekinthető.

Az elszigetelt, az elzárkozott szakszerűség kedvező a tudományos egyéniség kifejlesztésére; de azon megkötött szellem-erő, hogy a természettudomány megkötött melegét használjam föl gondolatom megvilágítására, vajmi sok szívet megmelegítene, vajmi sok elmét világitana.

Erdélyrészi hazánk fővárosa a tudós társaság telepítésére nem a legkedvezőbb talajt nyújtja.

Hiszen már egy pár éve dolgozunk zajtalanul csöndes elszigeteltségben; buzgón, szorgalmasan. Költött-e érdeket? Épen nem. Egy pár tag, az egyetemi ifjuság néhány tagja és az úgynevezett jóindulatu közönségből szinte senki. Észre sem veszik, hogy működünk. Elvont körben mozogtunk talán? Egy-két igazán teljesen szakszerű föl-olvasás mellett a legtöbb olyan volt, melyet minden művelt ember meghallgathatott volna. Még a hirlapirodalom sem vesz rólunk egyéb tudomást, mint hogy beküldjük felolvasásaink kivonatát és kegyes kiadni. A természettudományi szakosztály szerencsésebb, de a felolvasások meghallgatásának röpké hatása elvész és nem változik át az erők nagy átalakulásában, mit az erkölcsi világban teljes mérvben lehet tapasztalni, olvasási kedvvé, irodalmi pártfogássá. Ezt csak folytonos ébrentartás által lehet fejleszteni. Nagyobb időközönként megjelenő kiadványaink erre nem alkalmasok. Havi folyóiratok szükségesek, melyek esetleg eszmecserére adhatnak tért és alkalmat és az eszmék harcmezéjét nyithatnák meg. Egyetemi ifjuságunk irodalmi stíljét elmélettel nem fejleszthetjük; de ha e stílt magunk gyakoroljuk az által, hogy az eszmék terjesztésének eszközéül használjuk: a nyelv és irodalom összes szellemi hatását hozzuk működésbe.

Ez az a tagadhatatlan tény, hogy a közönségnek delejező hatása van: az eszméink formába öntéséhez szükséges tüzet, meleget adja. Schiller költeménye a Harang-ról: az eszme formába öntésének szép szimbolumául tekinthető. Ne sajnálja a tudós, hogy az anyaforma a széttörik, ha belőle a gondolat kiszökken, melynek hivatása magasban lebegve igazságokat hirdetni mindenkinek.

A tudós adathalmaza az anyaforma: az emberi szellem fejlődésében szétpattan, de az eszme megkapta alakját. Ehez gondos utánjárás kell. Egy havi folyóiratnak van ideje, nyugalma az öntést végezni. A napi sajtó lázas tevékenységétől ne kívánjuk ezt. De a közönség pártolását ki kell vívni. És bizony hiába tiltakozunk az „avatatlan tömeg” ellen: ennek joga van az igazsághoz, sőt a legtöbb emberiségi nagy eszme a szakkörökön kívül a népek millióinak szívéből kelt életre.

Taine Hippolyth szerint: Nem eszme, hanem érzelem emeli föl az embert. Venarques mondása igaz marad:

„A nagy gondolatok a szívből jönnek.”

Öntsük a szív melegét tudományos működésünkbe. A szépirodalom muzsájának fogadjuk el látogatását. Azon véletlenség, hogy Herodotos történelmi könyveit a Kilen c muzsáról nevezték el: nekem mindig azt jelenté, hogy az emberiség első történetírója az emberi haladásról oly alakban tudott írni, hogy a muzsák magukénak ismerhetik könyveit. A muzsák frigyét ne szégyelje a tudomány.

A fentebbiek alapján: indítványozom:

alapítsunk az Erdélyi-Muzeum-Egylet nagylelkü pártfogóinak és anyagi támogatásának kieszközlése mellett egy folyóiratot, melyben a tudomány és szépirodalom illő mérvben lennének képviselve; csoportosítsuk hazarészünk és Magyarország mindazon íróit e folyóirat szellemi tartalmának minél értékesebbé tételére, kik a szaktudomány terén szerzett tekintélyük mellett, a nyelv és írás művészetével közreműködének az olvasási kedv gerjesztésére, az irodalom pártolás terjesztésére. Nyerjük meg a szépirodalmi tehetségeket vállalatunk támogatására. E folyóirat felölelné a társadalmi és erkölcsi élet kérdéseinek a tudomány szempontjából leendő megvitatását. A tudós a maga bűvárkodása eredményét közölné, a költő és szépíró a kedély-világ rejtett kérdéseire vetne világot a képzelem ihletett alkotásaiban. Magának, ez indítvány-

ban kifejezett eszmének elfogadása esetében a tervezet részletes megállapítása későbbi teendő volna.*)

Hogy szakosztályunk munkálkodását ép úgy folytathatná, mint eddig: az önként értetődik. Kolozsvártt, a tudomány és irodalom központján, egy ily folyóirat megindítása becsületére válnék a magyar tudományos életnek. Kolozsvártt, az erdélyi részek nemzeti szellemének e góczpontján, egy ily folyóirat pártolása, fölkarolása, becsületére válnék a magyar művelt közönségnek. Ha e vállalat megindul, de kísérlet marad: nem a kezdeményezőké a szégyen. Minden erőt egyesítenünk kell, hogy városunk azon missióját, melyet nemzeti fejlődésünk naponta parancsolóbb alakban jelöl ki számára: becsülettel betöltse. Ismétlem, Kolozsvártt központi helyül jelöli ki a viszonyok kényszerítő hatalma.

Nem szándékunk közkeletű frazisek felleghajtásához fogni; de a tudomány és irodalom komoly munkásaitól méltó joggal kérhetem: a központosítás merev, zárkozott jellegét nem érezteti-e naponta egyre jobban? Magyarország nem csak az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egylet részére adott fillérekben hozhat nekünk segítséget, de igen iróinak önzetlen támogatásában. Támogassanak abban, hogy erőteljes külön központtá emeljük Kolozsvárt. Az értelmi kultúra intézményei előkészítik a talajt. Nekünk minden tényező közreműködését kell megnyernünk. Egyetemünk, középiskoláink, másnemű intézeteink tanárainak egyetértő szellemi munkássága, hazarészünk íróinak közreműködésével együttesen jelentékeny szellemi erőt képviselnek az irodalom pártolás föléléstésére. A decentralisatio fejlesztő, áldásos hatását elérhetjük a nélkül, hogy a metropolis erkölesi meleg támogatását elveszítsük. Igaz magyar szív a központtól nem kölcsönöz meleget, de növeli annak me-

*) Itt e helyen elégnék tartjuk a keretet megjelölni, melyben nézetünk szerint mozogna a folyóirat. Tartalmazna e folyóirat irányzicikkeket a sociologia nevezetesebb kérdéseiről, heti szemléje kiterjeszkednék a nevezetesebb politikai eszmék tudományos megvilágítására, a különböző tudomány-ágak fejlődését, haladását főbb vonásokban tüntetné föl, az exact tudományoknak az életre való kihatását az abstract tudományoknak a társadalmi eszmék fejlesztésére irányozható befolyását fejtené ki lehető szép és érthető írásmóddal; a szépirodalmi részben szigorú kritika alapján megválogatott termékek foglaltatnának és a folyóirat leggondosabban az igazságosság és méltányosság lehető szigorú megtartása mellett szerkesztendő részét alkotná a kritikai szemle, mely a tudomány és szépirodalom termékeit méltatná, a külföldi könyvpiacot figyelemmel kísérné.

legét. Magyar elme a központtól nem oróz világot, de növeli annak világát. A magyarnak hitvallásául kell vallania: Egységes haza, melynek szíve: Budapest. Ezt mindenki elismeri, de azért ki kárhozhatóna oly törekvést, mely a nemzeti szellem egy új oltárát akarná fölállítani akkor, midőn százszorosaa szükségessé vált, hogy:

„Oltárai a hazának hadd füstölögjenek.“

Kolozsvártt, 1886. december 26.

Hegedüs István.

A fentebbi indítvány felett élénk vita támadván, ennek folyama alatt dr. Farkas Lajos tagtárs azon közvetítő indítványt tette, hogy miután a felszólalók többsége az indítványt elvben pártolándónak találta s főképp pénzügyi nehézségeket hozott föl, az eszme megmentése és jövődők előkészítése végett a jelen pénzügyi viszonyok erejéig történjék az indítvány szellemében változás a kiadványok beosztása és megjelenési ideje tekintetében olyan formán, hogy az évi 20—24 ív 4 füzetre beosztva, meghatározott időben pl. évnegyedenként jelenjenek meg s mindenik füzetben 1—1¹/₂ ív könyvismertetések rovatára legyen szánuva.

Elnök szavazás alá bocsátván előbb dr. Hegedüs István indítványát, azután a dr. Farkas Lajosét, szótöbbséggel mindkettő elvettetett.

Ez ügy eldöntése után Fazakas József a pénztárvizsgáló bizottság nevében jelenti, hogy a pénztári számadásokat rendben találták, a felmentvényt megadandónak véleményezik, csak a tagdíjak helyes elszámolása érdekében kívánatosnak tartják, hogy a számadásokhoz részletes kimutatás mellékeltessek a befizetett, vagy be nem fizetett tagokról.

A gyűlés e véleményyt elfogadván, ez értelemben adja meg a fölmentvényt. Egyszersmind a jövő évi számadásnak a közgyűlésre leendő előkészítése végett Fazakas József és dr. Török István tagtársakat előre kiküldi a jövő évi számadások megvizsgálására.

Ugyancsak e bizottság véleményes javaslata alapján a jövő évi költségvetés következőkép állapittatik meg:

I. Bevétel.

1. Pénztári maradvány 1886-ról	228 frt 55 kr.
2. Átalány a Muzeum-Egylettől	1000 frt — kr.
3. Tagsági és előfizetési díjakból	100 frt — kr.
4. Hátrálékos tagdíjakból	50 frt — kr.
5. Intercalaris kamatokból	10 frt — kr.
6. Altenberger-codexből	50 frt — kr.

Összesen: 1438 frt 55 kr.

II. Kiadás.

1. Kiadványok III. k. 4 f. nyomdai és író díja	170 frt — kr.
2. Az 1887-iki kiadványokra	1203 frt 55 kr.
3. Irodai költség	10 frt — kr.
4. Postai költség	15 frt — kr.
5. Szolga díjazása	20 frt — kr.
6. Vegyes kiadások	20 frt — kr.
	Összesen: 1438 frt 55 kr.

Elnök megköszönvén a maga és a választmány nevében a beljük helyezett bizalmat, bejelenti mindnyájuk visszalépését. Mire a szakosztály dr. Szabó Károly korelnöksége alatt a választást megajtván, a tisztviselői kar következőkép alakítottatott meg:

Elnök: dr. Szamosi János.

Alelnök: dr. Szász Béla.

Titkár: dr. Hegedüs István.

Választmányi tagok lettek: dr. Felméri Lajos, dr. Ferenczi Zoltán, dr. Schilling Lajos.

Kolozsvártt, 1887. január 23.

I. Szakülés.

Elnök dr. Szamosi János az új egyleti év első szakülését a benne helyezett bizalomért kifejezett köszönő szavak kíséretében nyitotta meg. Folyó évi február 19-én tartott szakülésen két felolvasás tartatott, számos szakosztályi tag és érdeklődő jelenlétében.

Dr. Finály Henrik: „A magyar nyelv hangrendszere“ czimű értekezését olvasta föl, mely a magyar hangok sorát és változatait az irodalmi nyelvben határozott és végleges alakban kísérti meg egybeállítani. Az értekezés polemikus megjegyzéseket tesz a nyelvtanokban dívó felfogás ellen nem egy hangra nézve.

Dr. Széchy Károly: „Kölcsey és az akadémiai titkárság“ czim alatt terjedelmes tanulmányt mutatott be, melyet kivált a Szemere-tárban tett levéltári kutatásai alapján készített. Mindkét értekezés több mind két óráig kötötte le a hallgatóság figyelmét és vívta ki tetszését. E szakosztályi ülés zártüléssé alakulván, elnök előterjesztésére és a választmány javaslatára új tagokul megválasztottak: Moldován Gergely, dr. Szinnyei József egyetemi tanárok, Téglás Gábor dévai reáliskolai igazgató és Király Pál dévai reáliskolai tanár.

Kolozsvártt, 1887. február 19.

A titkár.